Natuurklanken

oktober – november - december 2016

Nummer 4

KNNV vereniging voor veldbiologie

Afdeling Epe - Heerde

KNNV vereniging voor veldbiologie Afdeling Epe – Heerde
N A T U U R K L A N K E N
oktober – november - december 2016 Nummer 4

Inhoud

Stuurpraat 4
Jurering fotowedstrijd 6
Algemeen Programma 7
Programma Paddenstoelenwerkgroep 8
Programma Plantenwerkgroep 8
Programma Insectenwerkgroep 8
Programma werkgroep Geologie en Landschap 9
Programma mossenwerkgroep 9
Natuur is (ook) om op te eten 10
Voorjaarskamp nabij Lage Mierde 11
Bezoek aan de Heemtuin 14
Open tuin 15
Vossenbroek 15
Bijzondere waarnemingen in eigen tuin 19
Tuinambassadeurs 21
Werkgroepen en commissies 23

Wij heten als **nieuwe leden** van harte welkom :

Mevr. S.A.J. van der Straaten

Emst

Marcel Looman

Epe

Ineke Slotman

Heerde

Sluitingsdatum kopij volgende Natuurklanken
1 december 2016
Kopij graag naar
redactie@epe-heerde.knnv.nl

Stuurpraat

Zo aan het eind van de zomervakantie op mogelijk de warmste dag van het jaar Stuurpraat schrijven is toch wel een uitdaging. Door mijn jarenlange verblijf in Afrika heb ik geleerd de warmte “gewoon” te accepteren, maar deze Nederlandse warmte voelt wel veel klammer aan dan bijvoorbeeld de warmte van de woestijn in Sudan. Dat de excursie op 25 augustus naar het Harderbos dan ook een uurtje eerder startte vond ik een wijs besluit. Het was alweer de laatste insectenexcursie van deze zomer. Eigenlijk niet voor te stellen met dit weer. Maar veel regen was er ook. De plantenwerkgroep heeft deze zomer verschillende inventarisaties afgelast of ze werden alleen door de diehards op laarzen bezocht.

Ons jubileumjaar met allerlei interessante activiteiten is nog niet ten einde. Op 20 augustus leidde Bauke Terpstra 29 mensen, leden en belangstellenden, door het Vossenbroek. De focus lag deze keer op het landschap en haar historie, maar ook flora en fauna werden zeker niet vergeten. Wat een kennis heeft Bauke.
Op donderdag 1 september gaat Toine Jongmans ons aan de hand van grondboringen het ontstaan van de NO Veluwe en de invloed van klimaat en mens hierin, laten zien.
3 september gaat de Evenementencommissie weer informatie geven op de Pleinmarkt.
Ook wordt er hard gewerkt aan de inventarisaties voor het rapport over Schaveren. De gemeente Epe heeft al geïnformeerd of ze de gegevens t.z.t. mogen gebruiken
Vanwege de aanwezigheid van de Zandhagedis en de Levendbarend hagedis heeft Wim Oosterloo de gemeente Epe al geadviseerd om de Woesterberg niet te gaan frezen, zoals ze van plan waren.

Van Gerard Plat, die lid is van de landelijke insectenwerkgroep, kregen we de informatie dat op de Woesterberg ook de **Pluimvoetbij** *(Dasypoda hirtipes)* voorkomt. Vooral met rust laten dus!

De foto’s van de jubileum fotowedstrijd.zijn beoordeeld. De winnende foto van Gerjan Petter staat op de voorpagina.
Het komende jaar zullen ook de andere foto’s in Natuurklanken komen.

In de bestuursvergadering van 7 juli heeft onze secretaris Herman Snoek laten weten dat hij komend jaar aftredend is en zich niet herkiesbaar stelt. Herman heeft het coördinaatschap van de paddenstoelenwerkgroep op zich genomen en wil ook wel de PR en de website blijven doen.
Als bestuur vinden we het heel jammer dat Herman stopt, een betere secretaris kun je je bijna niet wensen. We moeten dus op zoek naar een opvolger. Maar, wie weet, misschien kom je een dezer dagen wel een geschikte buurman of buurvrouw tegen, want zo zorgde Mia Leurs dat Herman bij ons in de vereniging kwam en secretaris werd. Jezelf aanmelden kan natuurlijk ook, maar met onze toch nog wel Calvinistische inslag, plaatsen we onszelf niet direct op de voorgrond en worden we liever gevraagd.

Onderwijl lopen de gewone bestuurstaken door. Met IVN en KNNV Apeldoorn is een overleg gepland evenals met Vereniging Milieuzorg Hattem , Stichting IVN Gelderland en IVN Zwolle. In de gemeente Heerde wordt geparticipeerd in de werkgroep Duurzaam Heerde.
Onze penningmeester Ron Roovers heeft een ANBI status voor de vereniging aangevraagd.

Van belang o.a. bij giften, zoals we recent kregen van Els Hendriks in de vorm van boeken, die binnenkort in de vereniging verkocht zullen worden.
Helaas blijven er problemen met het innen van de contributie, automatische incasso is onderzocht en lijkt een optie. De Rabobank Clubkasactie was een succes, we mochten ruim 412 euro ontvangen. Alle stemmers hartelijk dank. Ook de gelden voor het onderhoud van de oeverzwaluwenwand aan de Werversdijk zijn ontvangen van het Waterschap. Hoewel we nog een kleine buffer hebben komt de 5000 euro wel in zicht. Bij dit bedrag heeft de ALV afgesproken om opnieuw over contributieverhoging te gaan praten. Kosten zitten vooral in de landelijke afdracht en de druk van Natuurklanken. Onze contributie van 25 euro is hiervoor nauwelijks kostendekkend, activiteiten moeten dus anders gefinancierd worden. Vergelijking met omringende verenigingen laat zien dat onze contributie wel heel erg laag is. Ook zie je voorbeelden van extra kosten voor het Verenigingsblad als men dit in hardkopie wil ontvangen.
Binnenkort start de paddenstoelencursus. Helaas hebben we mensen moeten teleurstellen, er waren meer dan 15 aanmeldingen. Zowel leden als niet leden hebben zich ingeschreven. We wensen ze een inspirerende cursus onder leiding van Menno Boomsluiter en hopen dat ze volgend jaar de paddenstoelenwerkgroep gaan versterken.

In de komende periode hoop ik weer veel leden te zien bij onze activiteiten en neem gerust iemand mee. Gasten zijn altijd welkom.

Wietske van Apeldoorn

Waterbeestjes bekijken op de pleinmarkt. *Foto: Lita Keuskamp*

Jurering fotowedstrijd

Ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan van de afdeling Epe-Heerde van het KNNV is onder andere een fotowedstrijd georganiseerd. In totaal zijn door 7 personen 24 foto's ingezonden. Er zijn drie categorieën onderscheiden (planten, dieren en landschappen). De vierde categorie (bedreigingen) is vervallen, omdat onder dit thema geen foto's zijn ingezonden.

Jurering

De foto's zijn beoordeeld door twee heel ervaren amateurfotografen, namelijk Ben van Damme (voorzitter van AFV de Sprengen uit Heerde) en Wim Geerts (oud-voorzitter van AFV Epe). Beiden hebben met veel enthousiasme de foto's bekeken en beoordeeld. De beoordeling van de foto's heeft plaatsgevonden op fototechnische grondslag en niet op basis van natuurwaarde, zeldzaamheid o.i.d. van de afbeelding.

Dieren

Unaniem is als beste foto de torenvalk op een paal gekozen. Deze foto is genomen door Gerjan Petter (met een Sony A77(2)). Toelichting: Het is de meest sprekende foto. De alertheid van de vogel in een suggestief weids landschap geeft een zeer mooi beeld. In een goede compositie. Alles klopt in deze serene foto.

Planten

Unaniem is als beste plantenfoto de kievietsbloem gekozen; een foto van Ger Breman (met een Sony A77(2)). Toelichting: Het is een zeer sprekende foto. Mooie helderheid en de verhouding tot de achtergrond maakt dit een zeer fraaie krachtige foto. Het kunstzinnige in en van de natuur is hier tot in de uithoeken optimaal creatief uitgebeeld, pure schoonheid.

Landschappen

Twee landschapsfoto's zijn als winnaar uit de bus gekomen, namelijk 'mist over de IJssel' van Annelies Bakker uit Veessen (met Nikon D90) en 'de beek langs de Cannenburg' van Arrienne Bosch (met Canon Powershot SX260 HS).

Toelichting "Mist over de IJssel': De serene rust in dit plaatje alsmede de mystiek die ontstaat door de nevel geeft iets spannends aan deze foto. Daarnaast is de compositie prima in orde.

Toelichting 'Beek langs de Cannenburg': Het arcadische landschap toont in subtiele kleuren een belevingssfeer die zo kenmerkend is voor dit type landschap, met daarbij een prachtig perspectief. de boom in de voorgrond en het wat verder weg liggende scherptepunt geeft het een mooie diepte werking. Het "verdwijn" punt had iets meer uit het midden gemogen.

Overall beste foto

Als algemene winnaar van de fotowedstrijd is de valk gekozen van Gerjan Petter. Juist het oneindige niets in deze foto toont het majestueuze van deze krachtige vogel aan .

Bijzondere, opvallende foto's

Hoewel alle foto's een goede kwaliteit hebben springen een aantal foto's er uit. Dit zijn:

de 'lunchende kikker', prachtige grijns en 'humor', een heerlijk culinair moment van Henk van Woerden (met Sony DSLR-A700)

'Boerenzwaluw', een parmantige pose in prachtig licht van Gerjan Petter (Sony A77(2))

Spin in web. Mooie detaillering en weergave van het web met waterdruppels. Door de bijna egale blauwe achtergrond minder goed te plaatsen in zijn natuurlijke omgeving van Anja Beekman-Wijngaards uit Emst (met Canon Powershot G12).

Sprinkhaan. Vergelijkbaar met de kievitsbloem qua compositie echter wel wat monotoon van kleur van Mariet van Gelder (met Panasonic DMC-FZ18)

'Baardmannetjes' 6287, prachtige verbeelding van waar een jubilerende KNNV voor staat en doet van Arienne Bosch (Canon PowerShot SX260 HS)

Wim Oosterloo

Noot redactie: Alle foto's zullen in volgende nummers van Natuurklanken opgenomen worden.

Algemeen Programma

Donderdag **29 september**	**Presentatie "LANGS HET MARSKRAMERPAD"** De eerste avond van het herfst/winterseizoen laat een keur aan kleine en grote natuurgebieden zien die alle als overeenkomst hebben dat ze in de buurt liggen van de route van het Marskramerpad of soms ook in die route zijn opgenomen. Ook nu zullen de cultuurhistorische bijzonderheden langs de route weer belicht worden. En natuurlijk zullen ook de toevallige ontmoetingen tijdens deze lange afstandswandeling weer aan de orde komen. De route die loopt van Bentheim in Duitsland tot aan de Noordzee bij Den Haag heeft veel te bieden en Gerard Plat kan u hierover het een en ander vertellen. Plaats: Kulturhus Epe, Stationsstraat 25, 8161 CP, Epe. Aanvang: 20.00 uur
Donderdag **27 oktober**	**Teinnes, maren, dolines, zinkmijnen en Moresnet.** Deze namen en begrippen zijn voor een aantal leden van onze afdeling heel gewoon. Maar anderzijds zijn het verschijnselen die iets over de bodem zeggen en de planten die er op groeien, met de insecten die daar weer aan verbonden zijn. De rode draad is dat het allemaal gebieden zijn die nog op redelijke afstand van Epe liggen maar wel allemaal buiten Nederland. Af en toe zal ook een bekend gezicht opduiken in deze presentatie, meestal is dat in een wat bijzondere situatie. Plaats: Kulturhus Epe, Stationsstraat 25, 8161 CP, Epe. Aanvang: 20.00 uur
Donderdag **24 november** 	**Lezing predatie van weidevogels door Wolf Teunissen.** Wolf Teunissen, onderzoeker bij SOVON zal een lezing verzorgen over weidevogels, de achteruitgang in Nederland en de problematiek van predatie op weidevogels. Dit belooft een interessante lezing te worden, aangezien de weidevogelproblematiek volop in de publieke en politieke belangstelling staat. Plaats: Kulturhus Epe, Stationsstraat 25, 8161 CP, Epe. Aanvang: 20.00 uur
Donderdag **8 december**	**Jaarlijkse leden voor leden avond** Die avond zal dit jaar in het teken staan van reisverhalen. Heeft u een korte presentatie van uw vakantie of bijzondere reis, dan is de uitgelezen mogelijkheid om dit aan andere leden van onze afdeling te laten zien. We zullen ook ruimte inruimen voor bijzondere vondsten op uw reis. Wilt u uw fotoboek laten zien, ook dat kan. Alleen iets te vertellen over bijzondere reiservaring ook dat kan. Kortom alles is mogelijk als het maar over reizen gaat. Opgave bij Gerard Plat voor 1 december. Plaats: Kulturhus Epe, Stationsstraat 25, 8161 CP, Epe. Aanvang: 20.00 uur

Programma Paddenstoelenwerkgroep

Datum	Tijd	Onderwerp	Waar
Zondag 2 oktober	13.30 uur	Inventarisatie	Kloosterbos
Donderdag 6 oktober	13.30 uur	Inventarisatie	Schaveren
Zondag 16 oktober	10.00 uur	Excursie	Paleistuin 't Loo (Leo Knol)
Dinsdag 18 oktober	20.00 uur	Determinatie	Kulturhus Epe
Zondag 23 oktober	13.30 uur	Afdelingsexcursie	Natuurpad Epe
Vrijdag 28 oktober	13.30 uur	Inventarisatie	Achter Jagerstee (Epe)
Dinsdag 1 november	20.00 uur	Determinatie	Kulturhus Epe
Vrijdag 4 november	13.30 uur	Inventarisatie	Heerderstrand, met KNNV Zwolle

De activiteiten staan ook op de website in de Agenda. Daar wordt de laatste informatie opgenomen.

Herman Snoek

Programma Plantenwerkgroep

Bermooievaarsbek

Tijdens het winterseizoen komen leden van de plantenwerkgroep zes maal de laatste maandag van de maand bij elkaar in de Eper Gemeentewoning, het Kulturhus, en wel op onderstaande data:
26 september ----- 31 oktober ----- 28 november ------ 30 januari ---- 27 februari ----- 27 maart
We houden ons tijdens die avonden voornamelijk bezig met het determineren van soorten. Daarbij komt vanzelfsprekend het leren kennen van botanische termen aan de orde. In september, oktober en november is er meestal nog vers materiaal voorhanden, de maanden erna moeten we doen met gedroogd materiaal. We bestuderen overeenkomsten en verschillen van enkele plantengeslachten; deze winter van onder andere Ereprijs en Basterdwederik. Ook dia's bekijken van bijzondere planten uit binnen- en buitenland staat deze winter weer op het programma.
De avonden beginnen om 20.00 uur. Voor ons is òf de Spoorzolder, òf de Suite beschikbaar. Belangstellenden zijn, na een telefoontje aan Egbert de Boer, van harte welkom een avond bij te wonen. O578-57 22 92 of edeboer@planet.nl

Programma Insectenwerkgroep

Maandag 19 september. De eerste avond bijeenkomst van dit najaar.
We bekijken de eerste resultaten van de vlinder en libellen monitoring en bespreken de activiteiten voor het komende seizoen.
Daarnaast is er ruimte voor korte presentaties over bijzondere waarnemingen.
Plaats: Kulturhus Epe, Stationsstraat 25 in Epe.Aanvang: 20.00 uur

Maandag 17 oktober. Op deze avond o.a. waarnemingen tijdens de weekenden van de Landelijke Insecten Werkgroep tijdens de weekenden in mei en augustus. Daarnaast zullen we ook nog aandacht besteden aan het inventarisatie-project Schaveren.
Plaats: Kulturhus Epe, Stationsstraat 25 in Epe.Aanvang: 20.00 uur

Maandag 21 november. Waarnemingen van nachtvlinders. Dit jaar zijn er diverse acties geweest op het gebied van nachtvlinders. We gaan deze avond kijken wat er van te melden valt en er zullen ook mooie plaatjes van verschillende leden te zien zijn.
Plaats: Kulturhus Epe, Stationsstraat 25 in Epe.Aanvang: 20.00 uur

Gerard Plat

Programma werkgroep Geologie en Landschap

Aandacht voor het historische Gortelsche Bos, de focus op vuursteen, fossielen zoeken op een enorme berg opgegraven grint, excursies naar Orderbos en Hulshorster Zand, een bezoek aan het IJstijdenmuseum: het programma 2016-2017 van de werkgroep geologie & landschap is een mooie mix van activiteiten, de ene keer dichtbij huis, een volgende keer wat verder weg.

In september hebben we o.l.v. Toine Jongmans al gekeken naar de diverse bodemprofielen, die het ontstaan van de Noordoost-Veluwe karakteriseren. Wat dit jaar nog volgt is:
donderdag 13 oktober : stenencollectie Wouter Tol; 10.00 uur, Villa Jacoba, Dorpsstraat 55, Heerde
zaterdag 12 november : fossielen zoeken in Gendringen; vertrek omstreeks 12.00 uur; nadere info over vertreklocatie en –tijd t.z.t. op de afdelingssite
donderdag 8 december : excursie Orderbos o.l.v. Henry Kats; vertrek 10.30 uur vanaf Tolweg

De eerste bijeenkomsten in 2017 zijn binnenactiviteiten:
januari: aandacht voor vuursteen, o.l.v. Bauke Terpstra
februari: aandacht voor eigen vondsten en video's
23 maart: lezing over het Gortelsche Bos door Martijn Horst (voor gehele afdeling)
8 april: excursie door het Gortelsche Bos o.l.v. Martijn Horst (voor gehele afdeling)
mei: bezoek aan IJstijdenmuseum in Buitenpost
juni: excursie naar Hulshorster Zand

Ruim voor elke activiteit staan alle bijzonderheden op de afdelingssite. Alle leden van de werkgroep krijgen bovendien de informatie per mail.

Tjada Amsterdam

Programma mossenwerkgroep

Gewoon knikkertjesmos

***Zaterdag 24 september 13.00 - 15.00 uur:**
Heerde, Oude Begraafplaats (km-hok 199-489)
Verzamelen: Meester Nijhoffstraat /Zuppeldseweg
***Donderdag 29 september, 19.30 uur:**
Determinatie-avond bij Mariet.

***Zaterdag 22 oktober 13.00 - 15.00 uur**:
Heerde, Ossenberg 2e inventarisatie
(km-hok 197-491)
Verzamelen: Parkeerplaats aan de Nieuwe Zuidweg (vanaf de Kamperweg de 1e P links)
***Donderdag 27 oktober, 19.30 uur:**
Determinatie-avond bij Mariet.

***Zaterdag 19 november 13.00 – 15.00 uur:**
Doel: nog af te spreken
***Donderdag 24 november, 19.30 uur:**
Determinatie-avond bij Mariet

Belangstellende zijn welkom. Neem contact op met marietvangelder@live.nl

Herma Visser

Natuur is (ook) om op te eten

Nee, dit wordt geen kookrubriek in Natuurklanken. Maar op verzoek wil ik wel eenmalig wat ideeën aanreiken hoe je wilde planten verwerkt in je maaltijden.
Een paar dingen vooraf. Er bestaat verschil tussen eetbaar en smakelijk . Veel planten zijn eetbaar, maar iets of uitgesproken bitter. Dat zegt overigens meer over ons dan over die planten: wij zijn bitter niet meer gewend door de groenten waaruit het bittere is weggeteeld. Denk aan witlof, andijvie, spruitjes. Wil je (meer) uit de natuur eten, leer jezelf dan weer van (licht)bitter te houden.

Om te beginnen iets gemakkelijks: de **brandnetelsoep** die je ook tijdens de 1000-soortendagen hebt kunnen proeven. Zoek een plek waar de plant royaal groeit. Trek huishoudhandschoenen aan en pluk een tas vol brandneteltoppen, van een centimeter of tien. Pluk meteen zo schoon mogelijk, dwz zonder grasjes of ander spul erbij; dat bespaart werk.

De soep: de brandnetel wassen en laten uitlekken. Fruit een ui in een ruime pan en voeg een portie brandnetel toe. Als dat is geslonken, een volgende portie erbij. Heb je alle brandnetel in de pan, voeg dan een in blokjes gesneden aardappel toe, liefst van een kruimige soort. Voeg water toe tot alles onder staat en breng het prutje aan de kook. Een kwartiertje koken.
Giet de inhoud van de pan door een zeef. Doe het vocht terug in de pan en laat er alvast een of meer blokjes kippenbouillon in oplossen. Of gebruik gewoon zout en peper. De prut die in de zeef achterblijft, bewerk je met de staafmixer tot een puree. Doe er desnoods nog wat kookvocht bij. Heb je een mooie, gladde donkergroene massa voeg die dan bij het kookvocht. Goed roeren, nog wat water erbij voor de juiste dikte, goed warm laten worden en klaar is je soep. Extra lekker: schep of scheut zure of gewone room, roomkaas of koffieroom erdoor.
Ter versiering kun je er nog wat bloemetjes overheen strooien. Welke? Nou, madeliefjes of zo; die zijn er altijd wel.

Madeliefjes zijn ook lekker en leuk door je **sla**. Altijd doen. Ook geschikt: viooltjes (maarts-, bos-, akker-: allemaal goed en fleurig) . Of de knalrode bloemblaadjes van de papaver (het zwarte voetje er even afknippen) . De blauwe bloemen van de cichorei, ook spectaculair. Rozenblaadjes en de gele bloemetjes van het koolzaad. De pijpvormige bloemen van de kamperfoelie. De bloemhoofdjes van de Rode klaver. De bloemetjes van de smeerwortel. Van de dovenetels. En doe er meteen wat gesnipperd blad van de paardenbloem bij,of van fluitenkruid, weegbree, veldzuring, hondsdraf. Voor het bittertje in je sla.
Ik ga het niet allemaal voorkauwen. Op internet vind je genoeg lijstjes met de namen van eetbare planten.

Als je tijdens het 1000-soortenweekekend de soep en alle hapjes hebt geproefd, dan heb je gegeten: blad van brandnetel, vogelmuur, witte klaverzuring, paardenbloem, weegbree, daslook, zevenblad; bloemen van witte dovenetel, look-zonder-look, grote muur, robertskruid en nog een geraniumsoort, kamperfoelie, pinksterbloem, rode klaver, papaver, een viooltjessoort, koolzaad, madeliefje, vlier, smeerwortel. En een beetje gesmokkeld uit de kruidentuin: het blad van roomse kervel en de bloemhoofdjes van bieslook.

Tjada Amsterdam

Als er onder de leden mensen zijn, die het leuk vinden om wat meer te weten te komen over het gebruik van wilde planten, dan wil ik volgend voorjaar wel een workshop geven. Daarbij denk ik aan een halve dag: eerst zelf plukken, dan verwerken en opeten. Laat even weten of je daar aan mee zou willen doen, dan weet ik of ik zoiets op touw moet zetten: tjada.amsterdam@tele2.nl

Voorjaarskamp nabij Lage Mierde

Zaterdag, 28 mei –Opnieuw zijn Paula en Wim er in geslaagd om een mooi onderkomen voor de deelnemers te reserveren. Deze andere deelnemers zijn: Loes Jansen, Wietske van Apeldoorn, Jan Hofstede, Dick Koopmans, Marijke Alona uit Zwolle, Gerard Plat en Ger Breman. Nadat iedereen aangekomen en geïnstalleerd is maken we een korte wandeling naar een nabijgelegen vennetje. Daar is veel te zien, vooral op botanisch gebied: Vlottende bies, Fijne waterranonkel, Waternavel en Zonnedauw, Moerashertshooi, Bruine snavelbies en veel soorten Zegge. Een libel is door drie samenwerkende exemplaren Kleine zonnedauw gevangen, onder het oog van drie in brons uitgevoerde baadsters. En die krijgen ook aandacht van een buslading toeristen die plotseling uit het niets verschijnt.

Zondag, 29 mei – Met camper en auto via Netersel naar de Neterselse heide en omgeving. Onze wandeling begint langs een brede sloot vol nog niet bloeiende Grote egelskop en ook heel veel Beekjuffers. Aan de andere kant van de sloot standweiden, waar het vee kan blijven grazen en aan beide kanten elzenbroekbos Aan deze kant vinden we op een natte plek een aardig ogend klein plantje. Enkelen herkennen het direct als Watercrassula. Een invasief plantje dat zich hier in Nederland (en wellicht ook de omliggende landen) niet bepaald bescheiden gedraagt.
Een eindje verder worden op een grasstengel twee parende Wapendragers aangetroffen. Het is een langdurig gebeuren zonder merkbare beweging. We kunnen de vlinders uitgebreid en van zeer dichtbij fotograferen.

Parende Wapendragers – Phalera bucephala

In enkele vennetjes Veelstengelige waterbies en Bruine snavelbies. Op en langs het pad enkele malen Liggend hertshooi.
Marijke, Dick en Wim zijn intussen naar “de Bockenrijder” gegaan en ook wij zoeken het Brabants vertier. We komen in een Brabants muziekfestijn terecht en zitten aan lange tafels buiten. Af en toe regent het en waar wij zitten wat meer omdat het rieten dak net boven ons eindigt. We zoeken daarna ons comfortabel onderkomen weer op.

Maandag, 30 mei – Bij het opstaan is het zwaar bewolkt en donker. Al gauw valt de eerste lichte regen. De verwachte internetverbinding is er niet en we kunnen niet inschatten wat er weerkundig te wachten staat.
Toch maar op weg naar Possel, enkele kilometers over de grens, waar we de Abdij met kloostertuin zullen bezoeken. Onderweg gaat het meer en harder regenen. Wanneer de abdij op Maandag gesloten blijkt staan we letterlijk in de nattigheid. We kunnen wel de tuinen bekijken en zien hoeveel geneeskrachtige planten er zijn. Het gaat steeds harder regenen en we vluchten uiteindelijk naar het tegenoverliggend restaurant waar we een goed uitzicht hebben op de zware regenbui die de weg blank zet en het zicht doet teruglopen. Binnen is het gezellig en genieten we van een voortreffelijk stuk taart met aardbeien.

‘s Middags een rondje, langs de Reusel, waar we een zeldzame plant aantreffen. Eerst denken we een Fonteinkruid te zien, maar dan ontdekken we de verregende witte bloempjes met drie kroonbladen. Het blijkt de Drijvende waterweegbree, die op de Rode Lijst staat en een EU-Habitatrichtlijn-soort is. Jan schuift zover mogelijk naar de beek om een stuk te kunnen bemachtigen, terwijl Wietske hem aan de enkels vasthoudt.

Dinsdag, 31 mei – Ook vandaag weer zwaar bewolkt, maar droog. Wel is alles vochtig of nat, ook de schoenen van enkele deelnemers. Vandaag maar de laarzen aan, ook al vanwege het doel van vandaag: het Loondermolenpad. Deze route voert je door een uniek stukje Dommeldal, langs de volmolen, de Dommel en door een prachtig landschap met cultuurhistorische elementen. Deze route voert je door een uniek stukje Dommeldal, langs de volmolen, de Dommel en door een prachtig landschap met cultuurhistorische elementen. Het pad dankt zijn naam aan de Loondermolen die vroeger bij de Loonderhoeve stond.
De eeuwenoude watermolen werd voornamelijk gebruikt als korenmolen. De molen is na de zware beschadiging in de Tweede Wereldoorlog verder afgebroken.

Onze belangstelling wordt gewekt door een dame die planten uit de grond trekt. Ze geeft uitleg dat ze als vrijwilligster bezig is het voor paarden schadelijke Jacobskruiskruid te verwijderen.

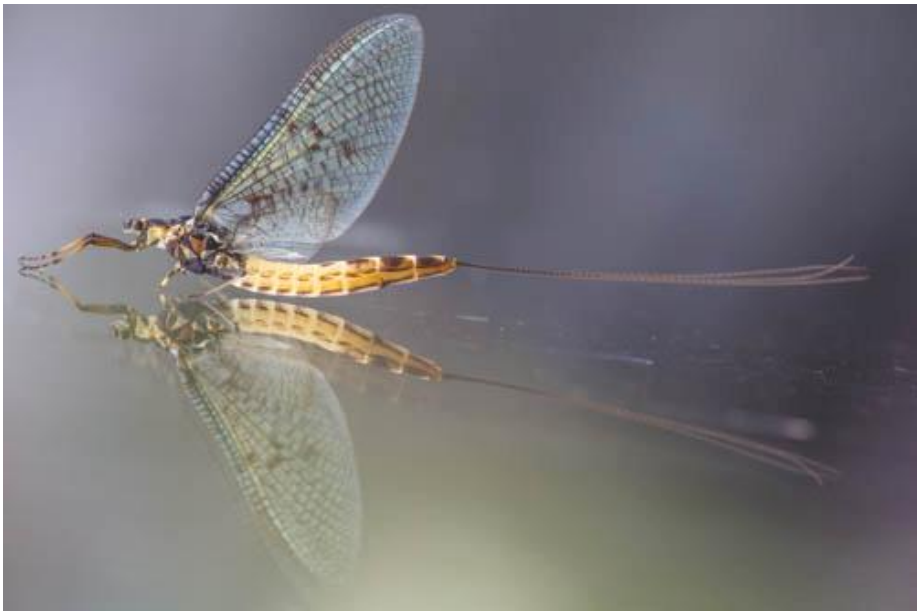

Groene eendagsvlieg, Ephemera danica

Wanneer we na onze wandeling op het terras van het eetcafe nog wat drinken heb ik het geluk een op de vensterruit poserende Groene eendagsvlieg, *Ephemera danica,* te kunnen fotograferen.

Woensdag, 1 juni – Opnieuw een bewolkte start. We rijden een dertig kilometer naar de grens met Belgie. Net ten oosten van de weg van Eindhoven naar De Plateaux en het Hageven.
Deze gebieden vormen een internationaal natuurgebied van de Nederlandse Vereniging Natuurmonumenten en het Vlaamse Natuurpunt. Van dit gebied ligt ruim 350 ha in de Nederlandse gemeenten Bergeijk en Valkenswaard. Daarnaast ligt nog meer dan 150 ha in de Belgische gemeenten Neerpelt en Lommel.
De Plateaux bestaan voor een deel uit vloeiweiden langs de Dommel, die met populieren beplant zijn. Deze vloeiweiden zijn vanaf 1847 aangelegd. Ze werden bevloeid met kalkrijk water uit het Kempens Kanaal en gebruikt als hooiland. Het hooi werd per schip afgevoerd door een kanaal van 3 km lengte, met daarover de hoge brug, om de hoog beladen schepen te kunnen laten passeren, en een sluisje om het verval van 3 meter te overbruggen.

Op de hogere delen staat naaldbos en heide. De Plateaux zijn samen met het Leenderbos en Groote Heide een Natura 2000 gebied onder naam 'Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux', onder andere wegens het voorkomen van de kamsalamander. In het droge gebied zullen ook stuifzandgebieden worden hersteld.

Na de eerste flinke bui op weg door het bos- en heidegebied. Bij onze eerste stop ontdekken we in het natte heidegebied Heidekartelblad, enkele exemplaren Lavendelheide en voor dit milieu algemener voorkomende soorten. Van tijd tot tijd vallen er zware regenbuien. Het laatste gedeelte van de tocht voert langs de vloeivelden. Het zijn bloemrijke weilanden met vooral Margrieten en grassoorten. De meest interessante plant is de Herfsttijloos. De bladen verschijnen in het voorjaar, samen met de doosvrucht. Er staan honderden exemplaren en de bloei in September moet een prachtig gezicht zijn. Er gaan stemmen op om dan nog een excursie te organiseren.

Ook op de terugweg weer hoosbuien waarbij het zicht soms tot tweehonderd meter beperkt is en het “aardedonker” wordt. Er moeten vele tientallen millimeters water gevallen zijn.
’s Avonds in het nabijgelegen restaurant een aspergemaaltijd.

Donderdag, 2 juni – Het weer lijkt wat beter, ook de zon laat zich af en toe zien en dan is het al snel warm en benauwd. De tocht gaat naar de Kampina, een natuurgebied met bos, heide en beekdalen tussen Boxtel en Oisterwijk. Het gebied is sinds 1929 grotendeels eigendom van de Vereniging Natuurmonumenten en is ruim 1200 hectare groot.
We lopen eerst door moerasachtig bos, een zwaar stukje, ook al door de muggen die ons voortdurend belagen. Daarna een meer open en gevarieerd landschap met statige oude Eiken. Hierin komen we langs de in de 14^{e} eeuw gestichte nederzetting Balsvoort. Het gehucht heeft zich sindsdien langzaam uitgebreid uit tot een drietal grote hoeves met bijgebouwen. De laatste boerderij werd bewoond tot 1984 en afgebroken in 1986.
Het landschap laat sporen van de bebouwing zien. Er staat bijvoorbeeld een kastanjeboom, midden in het grasland. Tevens staan er op een rechte lijn een kersenboom en een pruimenboom

In de omgeving zijn enkele voormalige houtwallen te vinden. Aan de oostkant van de Balsvoortseweg liggen verschillende oude akkers, 'Bolakkers' genoemd. Een voorde is een doorwaadbare oversteekplaats in rivieren en beken. Een voorde kon dwars op het water liggen, schuin of zelfs een eind door het water, zoals bij Balsvoort het geval was. Deze doorwaadbare plaats diende als grenspunt voor Boxtel, Oisterwijk en Oirschot.
Ook stukken heide en vennen op deze tocht. Door de zware regenval ogen sommige dingen anders. Zo zien we drijvende exemplaren Zonnedauw. Ook enkele vogelgeluiden zijn anders dan ik had verwacht. De Wielewaal hoort daarbij, maar voor iedereen is het een verrassing hem te horen.
In dit landschap tussen weg en water regelmatig meer dan manshoge Koningsvarens.

Gerard mist na een uurtje wandelen zijn vangnet. Ieder denkt mee wanneer het voor het laatst gezien is. Aan het eind van de tocht een poging om het terug te vinden. Enkelen lopen de eerste moeilijke etappe van de wandeling nogmaals. De anderen vervolgen hun wandeling, en komen het netje tegen op een kruispunt. Voldoening en humor voor eigenaar en vinder.

Na het ontbijt de volgende morgen worden de tassen verder gepakt en afscheid genomen.
Jan vertrekt als eerste op de fiets.
Paula en Wim zullen als laatste vertrekken. Beiden heel veel dank voor alle goede zorgen, ook hierdoor kunnen we terugkijken op een geslaagd voorjaarskamp.

Tekst en foto’s:
Ger Breman

Bezoek aan de Heemtuin

Op 23 juli stond de heemtuin van Edwin van den Elsaker open voor bezoekers. Op de open dag van Groei & Bloei, vereniging voor tuinliefhebbers, deed Edwin als KNNV'er ook mee in zijn tuin.

De dag was ideaal, warm en zonnig. Dus veel bezoekers vonden hun weg naar de heemtuin. Edwin heeft deze al zo'n 20 jaar toen hij kwam wonen aan de Westendorperheideweg in Emst.
Hij noemt zijn tuin Refugium, schuilplaats voor natuur. Begonnen met voormalig, bemest maisland heeft hij door verschraling, beperkt inzaaien en vooral verantwoord beheer zijn tuin ontwikkeld naar een natuurrijke omgeving voor flora en fauna. Hij laat de natuur vooral zijn gang gaan met zo'n 2 x maaien per jaar.
De tweede helft van het jaar staan zijn paarden erin, die gras tot aan de voet afgrazen waarmee een ruige ondergrond ontstaat.
In het voorjaar maait hij er enkele looppaden in, en laat de tuin dan zijn gang gaan.

Door het verschralen ontstaat er een variatie aan planten die prima passen in een natuuromgeving.

Ook heeft hij door het planten van een boomsingel met diverse soorten, de tuin een afgebakende plaats gegeven in de agrarische omgeving.

Het deel rond het huis is ingericht met een vijverpartij en bloempartijen. Daarmee worden veel insecten en vlinders aangetrokken, wat goed te zien was in de tuin.
Edwin gaf die dag uitgebreide toelichting op zijn beleid bij het onderhoud en de inrichting. Een feest om te zien.

Meer informatie over zijn tuin staat op zijn website: refugium-heemtuin.nl

Tekst en foto's:
Herman Snoek

Open tuin

Op zaterdagmiddag 6 augustus had Mariet haar tuin opengesteld voor leden van de plantenwerkgroep, maar verder was ieder ander ook welkom.

Het was prachtig weer en Mariet had overal zitjes gemaakt om optimaal te kunnen genieten van wat er allemaal te zien was. Zo kon Anna er ook bij zijn om iedereen weer even te zien. Verder waren er Hetty, Wietske, Mia, Elly en ik.
Het was ook net tuinvlindertelling en Mia heeft op een klaar liggend papier genoteerd wat we aan vlinders gezien hebben: Citroenvlinder, Bont zandoogje, Witjes, Dagpauwoog, Atalanta, Boomblauwtje en Distelvlinder. Best veel soorten in een paar uur tijd.
Heel bijzonder was de **Walstropijlstaart** ⟹ die we prachtig konden bekijken. Een zeldzame nachtvlinder. Ook leuk was het Muntvlindertje, een dagactief nachtvlindertje, dat al meerdere jaren bij Mariet in de tuin voorkomt.

Voor de plantenmensen had Mariet een opdracht gemaakt. Op briefjes stond een lijstje met elf min of meer bijzondere planten in haar tuin we die moesten vinden.
Soms heeft Mariet ons wel een beetje geholpen, zoals bij de Rietorchis, die spontaan in een plantenbak was verschenen.
Ook moesten we goed kijken voor het Goudveil en blad van het Leverbloempje. Daar in de buurt stonden van de Gevlekte aronskelk de grote knotsen met rode bessen te pronken.
Voor de Heggerank moesten we nu eens niet naar de grond kijken, maar heel hoog, bovenin de Rhododendron daar bloeide hij volop.
De Echte gamander en de Bergknautia waren ook moeilijk te vinden, vooral als je ze niet goed kent.
Aan de schaduwkant van het huis bloeiden het Groot- en het Oranje springzaad vlak bij elkaar zodat je ze goed vergelijken kon.
En overal in de tuin stond van alles zoals Blauwe knoop, Grasklokje, Rapunzelklokje, net als Muurfijnstraal en Grijskruid, zomaar vanzelf uitgezaaid en opgekomen. Wat een weelde!
En dan al die varens tussen de stenen van de zitkuil, vooral de Tongvaren heeft het daar naar zijn zin.
In totaal staan er 11 soorten varens in de tuin.

Op een van de tafels was van alles neergezet om te drinken en konden we proeven van die heerlijke zelf gebakken koek.
Mariet, dank je wel voor de gezellige ontvangst en de mooie, fijne middag.

Loes Jansen

Oranje springzaad

Vossenbroek

Zaterdag 20 augustus hebben we o.l.v. Bauke genoten van een publiekswandeling over het zo succesvolle natuurontwikkeling gebied Vossenbroek. Dit in het kader van het 70-jarig bestaan van onze KNNV afdeling. Doordat Bauke er dichtbij woont heeft hij de ontwikkelingen goed kunnen volgen. Het weer was goed en met 29 belangstellende gingen we op pad.

Hieronder volgt het verhaal, geschreven door Bauke

Zoals gebruikelijk probeer je de aanleg van dit landschap vanuit de "IJstijd" vorm te geven. Het smeltwater van een slinkende ijstong in een voormalig Rijndal aan het einde van het Saalien, kreeg op diverse plaatsen de ruimte om vanaf de stuwwallen in oostelijke richting weg te vloeien. Zo ontstonden er een aantal spoelzandwaaiers, bestaande uit lagen grof zand afgewisseld met grindlagen en enkele grotere zwerfstenen. Uit één van die spoelzandwaaiers zou later de Emsterenk ontstaan.

Aan het ijzige verleden van het Vossenbroek kwam nog geen einde. In de laatste koude periode "het Weichselien" bleek de ijzige kou zich als permafrost diep in het landschap te hebben genesteld. Strenge kou en dooi wisselden elkaar af waardoor de bodem verschillende keren gekneed en gemangeld werd. Donkere druppelvormige bodemstructuren in ons bodemarchief getuigen hier nog van, ook in het Vossenbroek.

Na lange tijd verdwijnt echter de kou uit de lucht en de bodem. Hogere temperaturen en Atlantische vochtigheid brengen ons uiteindelijk een groen landschap waar uiteindelijk ook mensen zich thuis gaan voelen. Eerst nog voorzichtig en sporadisch, jagend achter rendieren en andere voedselbronnen. Maar vele eeuwen later met veel meer belangstelling en doordachte activiteiten.

Kleine gemeenschappen ontstonden rond de uitgebreide verhogingen in het landschap en ontdekten de waarde ervan. Akkers worden aangelegd en langdurig bemest uit potstallen en heideplaggen, ze boden de bewoners van de omliggende buurtschappen Schaveren, Emst, Loobrink, Westendorp en Zuuk een welkome aanvulling op hun eenvoudige bestaan.
De Emsterenk heeft vorm gekregen.

Op de meest oostelijk gelegen punt van de deze Enk lag echter een stuk grond met wisselende (on)mogelijkheden. Het bleek te bestaan uit kleine kampjes, slechte Gagelweiden en natte gronden met veel ondoordringbare moerassige plekken. Plots krijgt dit gebied een naam. In een Tijnsregister, opgemaakt in 1552, wordt het "Vossenbroek" voor het eerst genoemd. De gebruiksmogelijkheden bleken zeer matig te zijn waardoor het regelmatig van eigenaren wisselt.

In 1634 wordt er een zeer eenvoudig kaartje van het gebied vervaardigd door Nicolaas van Geelkerken, van enige nauwkeurigheid is nog geen sprake. Het geeft een simpel beeld van "het Vossebroeck", later ook wel "het Voßenbroeck" genoemd. De Grift werd er ook in weergegeven evenals enkele boerderijnamen zoals Haverkamp, Klein Haverkamp, het Hasseler en het Hinkel, van deze laatste vermelding bestaat nog steeds een modernere versie.
Ook een klein molentje siert deze eenvoudige tekening. Vermoedelijk werd het gebruikt om het gebied te bemalen. Dit molentje werd vervolgens door de tijd heen vervangen door achtereenvolgens een stoomgemaal (Fam. Van der Feltz), een stalen windmolentje, een molen aangedreven door een dieselaggregaat, en als laatste de huidige molen met een volautomatische wormwiel dat het water uit het Vossenbroek afvoert naar het naastliggend kanaal.
De Isendoorns, ooit eigenaren van de Cannenburch hebben gedurende hun 300 jarig bewind hier ook vele stukken land in eigendom gehad. Aan het eind van de 19^{e} eeuw komt het Vossenbroek in bezit van de Fam. Van der Feltz, die het 100 jaar in bezit houden. Het staat dan al enige tijd in de belangstelling van vele KNNV leden die het als zeer bijzonder ervaren. Dan komt het uiteindelijk in bezit van Het Geldersch landschap en Geldersche Kastelen, die het als natuurgebied gaan beheren.

Het huidige Vossenbroek, dat ooit op een kaart bij vergissing als Vorstenbroek werd vermeld, omvat na een aantal aankopen ruim 50 ha incl. het deel aan de oostzijde van de A50.
Eén deel bestaat uit steeds zeldzamer wordend Elzenbroekbos, dat de overgang markeert tussen de westelijk gelegen stuwwallen en de oostelijk gelegen nattere broeklanden richting de IJssel.
Op veel plaatsen komt kwelwater aan de oppervlakte waarin waterviolier nog te vinden is. In het centraal gelegen deel ligt een nog redelijk ongestoord onveraard vlierveen, dik 80 cm, met diverse kenmerkende begroeiingen als Berk, Lijsterbes, Witte Els en diverse veelstammige Zwarte elzen. Vermoedelijk dat in het verleden tijdens strenge winters deze bomen werden gekapt voor boeren gerief. Hier voorkomende planten zijn verschillende Zegge soorten, Dotterbloem, Gele lis, Wolfspoot en houtige gewassen als Kamperfoelie en Zwarte bes.
Overigens zijn in het Vossenbroek meer dan 700 plantensoorten, blad en levermossen geïnventariseerd. Tijdens deze inventarisatie in 2004 zijn ook de andere onderwerpen als vogels(ruim 100 soorten(broed,-trek en standvogels), insecten en paddenstoelen in het eind rapport opgenomen. Kortom een lange lijst van bijzondere waarnemingen, die het Vossenbroek tot een rijk natuurgebied bestempelen. Toch is er,ondanks een groter aantal waarnemingen dan 30 jaar geleden, een achteruit gang te constateren in die zin dat het aantal "rode lijst soorten" is terug gelopen.

Na een aantal jaren rust, werden in 2011 de laatste aankopen afgeplagd Het zijn een aantal in onbruik geraakte weilanden, in het zuidelijk van het Vossenbroek. De fosfaatrijke bovenlaag werd verwijderd en overal in de omgeving onder gebracht, zelfs op de eigen Emsterenk die daarmee weer enkele centimeters werd opgehoogd.
Tot verrassing werden sporen van menselijke bewoning aangetroffen op een drietal plaatsen met resten van oude metselstenen en enkele potscherven.

Bauke volgde de werkzaamheden en deed leuke vondsten. Hier laat hij een scherf van een Baardkannetje zien

Inmiddels is alles al weer bedekt met een dichte vegetatie. Jaarlijks wordt het, vaak in gedeelten, afgemaaid. Het maaisel wordt afgevoerd om de voedselrijkdom te verlagen. Op veel plaatsen schieten jonge Berken en Elzen op en worden zelfs Grove dennen gezien. Ook het fraaie paars van enkele heideplanten wordt zichtbaar. Elders komt massaal Moeraskartelblad tevoorschijn en na de vondst van enkele orchideeënplanten sluiten na enkele weken tientallen soortgenoten zich bij deze eerstelingen aan. Kortom de vaart zit er in.

Foto: Herman Snoek

De wandeling verliep verder zeer plezierig met vele intermezzo's, wat wil je, met 30 geïnteresseerde wandelaars zie je allicht meer dan een enkele eenzame wandelaar. Een van de aardigste momenten bleek de heuse show van een Grote groene sabelsprinkhaan die van persoon naar persoon sprong en zich gewillig liet fotograferen.
Ook de vele **Wespspinnen** waren eenvoudig waar te nemen tussen de lage begroeiing in hun prachtig gebouwde webben,waarin de speciale laddertjes (stabilimentum) goed zichtbaar waren. Al met al er werd genoten van de omgeving en vooral van het fraaie weer. Een dag om op terug te zien.

Omstreeks 1974 hebben diverse leden van de KNNV al veel energie gestoken in het behoud van het Vossenbroek. De aanleg van de A50 dreigde dit bijzondere gebied te doorsnijden, vele leden maakten zich daar zorgen over, er werd driftig gezocht naar mogelijkheden om dit te voorkomen. Inventarisaties werden uitgevoerd, rapporten opgesteld, brieven geschreven en zelfs Minister Udink van Verkeer en Waterstaat werd met een bezoek vereerd om hem te overtuigen van de noodzaak om deze weg om het Vossenbroek heen te leiden.
Helaas, het mocht niet baten, niet alleen de boeren lobby bleek te sterk ook de Minister vond de economische belangen groter dan de beoogde natuurwaarden. Wel zegde hij toe de geplande zandwinning in het Vossenbroek elders te laten plaats vinden.

30 Jaar later, om precies te zijn in 2004 bleek er behoefte te bestaan om de natuurontwikkeling in het Vossenbroek nog eens onder het vergrootglas te leggen. Met een uitgebreid rapport werd in 2005 het Gelders Landschap op de hoogte gebracht van de resultaten met de bedoeling het beheer daar op af te stemmen. Inmiddels zijn we alweer 11 jaar verder en hebben er ondertussen nieuwe ontwikkelingen voorgedaan.

Bauke Terpstra

Bijzondere waarnemingen in eigen tuin

Je knippert echt even met je ogen als je op de betonklinkers voor een muurtje op ons erf, lekker in het zonnetje, een Ringslang ziet liggen! Met een stokje heb ik het beestje een beetje tegengehouden, het moest maar even, zodat het niet onmiddellijk in het gras en uit het zicht verdween. Protest natuurlijk, het stak z'n tong tegen me uit! Er moest eerst een fotootje gemaakt worden, daarna hebben we het laten gaan. De lengte in aanmerking genomen, 50 à 60 cm, betrof het een jong exemplaar.

Andere onverwachte gasten op ons erf waren Vliegend hert-vrouwtjes. Vorig jaar hebben we al een levend en een dood exemplaar gevonden, dit jaar tweemaal een levend beestje. Vanzelfsprekend heb ik alle vier de waarnemingen doorgegeven, met foto. Die maak ik met een liniaal ernaast om de grootte beter uit te laten komen. Enkel een foto zegt niet voldoende. Nu wil ik wel 'ns een keer een mannetje Vliegend hert zien hier!

De uilenfoto is gemaakt door dhr A.Vredenberg

Al jaren hebben we Kerkuilen in onze kast, ook dit jaar weer met jongen. Die zijn niet allemaal volwassen geworden, helaas. Gebrek aan muizen waarschijnlijk. De laatste die uitvloog was 'enig kind' en ging 's avonds niet meer terug in de kast, zoals gebruikelijk. Een voorbijganger zag het beestje zitten in de eik vlakbij. Vandaar dat ik een foto heb van een jonge Kerkuil. Overdag laten Kerkuilen zich nooit zien! Daarom is ook dit een bijzondere waarneming.

Hetty Verstraaten

De uilen bij Johanna Heideveld in Hoorn hebben het ook dit jaar weer goed gedaan.
Vijf uiltjes konden geringd worden.

Redactie

Plakkervrouwtje

Deze Plakker is gevonden door Geert Kuper in zijn schuur. De plakker wachtte daar echter op een ander mannetje!

De Plakkeris een Donsvlinder. Spanwijdte 32 -55 mm. Beide geslachten zijn zeer verschillend; mannetje bruin met donkere zigzag strepen, vrouwtje een stuk groter met voorvleugels wit ook met donkere strepen. Leeft in loofbossen en boomgaarden. De mannetjes hebben zeer grote fijn geveerde antenne waarmee ze overdag speuren naar vrouwtjes, die meestal passief op de boomstam zitten. De vrouwtjes zetten hun eitjes af op de boomstam en bedekken dit legsel met haren afkomstig van hun achterlijf. De eitjes overwinteren. In het voorjaar komen de rupsjes uit het ei. Dankzij hun lange beharing kunnen ze zich door de wind over grote afstanden laten verplaatsen. Vervolgens eten ze de verse blaadjes van loofbomen en vooral van eiken. Soms kan het een plaag zijn. De bomen lopen na hun aantasting in de regel weer uit.

Mia Leurs

Verrassende tuin

Na de jubileum wandeling van 20 augustus over Vossenbroek werden we benaderd door één van de deelnemers. Hij vertelde dat het rood ziet van de zonnedauw rondom de door hem gegraven poel.

Dit wekte mijn nieuwsgierigheid. Samen met Bauke ben ik wezen kijken en inderdaad. Vele vierkante meters zonnedauw en nog meer leuke planten. Een goed aanleiding om volgend jaar het perceel te inventariseren.

De poel en de oeverzone worden ieder jaar opgeschoond. De grond blijft zo mooi schraal en voor een éénjarige plant als zonnedauw is dit de juiste manier van onderhoud.

Mariet van Gelder

Tuinambassadeurs

Meer natuur in je buurt was het landelijk jaarthema van 2014.
Een vervolg op het succes van “Jaar van de Bij en “Haal meer natuur in je tuin”
Vooral de sterfte onder de honingbijen heeft op veel mensen indruk gemaakt. Maar moeilijker is te meten hoe het met de wilde bijen gaat.
Om de bijen te helpen zijn veel insectenhotels gemaakt in openbare tuinen etc.
Ook de commercie is er op ingesprongen, insecten-hoteltjes zijn overal te koop. Veel hebben inmiddels een plekje gevonden in particulieren tuinen.
Helaas bieden die hotels geen ontbijt, lunch etc. Wat is de zin van zo’n insectenverblijf als er geen voedsel te vinden is?

Januari 2015 vond de start plaats van “Operatie Steenbreek”, een samenwerkingsverband met o.a. KNNV en IVN, Alterra, de universiteiten van Maastricht, Wageningen en Groningen. Ook enkele grote steden hebben zich aangesloten.

Het doel van Operatie Steenbreek is om de burgers te enthousiasmeren om hun tuin en/of dak te vergroenen. Zo dragen burgers zelf bij aan de leefbaarheid van hun buurt. Bovendien zorgt groen in de buurt voor verkoeling, waterberging en biedt het een leefgebied voor vogels, vlinders, bijen en andere insecten.

Daar is de KNNV samen met het IVN op ingesprongen door tuinambassadeurs op te leiden. Natuurliefhebbers die hun kennis graag delen met anderen. Zij kunnen je ondersteunen met het meer natuurlijk inrichten van je tuin, zodat deze aantrekkelijk wordt voor vogels, vlinders, bijen en andere dieren.

Ook onze afdeling heeft sinds 2015 twee tuinambassadeurs, t.w. Elly ter Stege en Mia Leurs. Beiden wonen in Epe en zijn daar al heel actief geweest.
In Amersfoort hebben zij instructiedagen gehad. Inmiddels hebben zij contacten met de Gemeente Epe, Waterschap Vallei en Veluwe en met de woningcorporatie.

De eerste pilot was de nieuwe wijk Klaarbeek te Epe. Ondanks diverse publicaties, een voorlichtingsavond met een lezing door een ecoloog en hoveniers die hun aanbod lieten zien is de belangstelling vanuit de bevolking nihil.

Helaas….. Hoe komt dit? Hebben we nog teveel last van het netheidssyndroom? Bang voor opmerkingen van de buren of angst dat het teveel werk is?
Bijen hebben bloemen nodig om voedsel te vinden En vlinders gebruiken waardplanten om zich te vermenigvuldigen. Kennelijk dringt dat (nog) niet door tot de meeste burgers.

De gemeente Epe is gelukkig wel heel actief Verschillende groenstroken zijn omgetoverd tot bloemrijke veldjes en bermen.

Operatie Steenbreek rolt gelukkig wel uit over heel Nederland. Inmiddels zijn al veel grote steden lid.
Wil je zelf aan de slag en zoek je informatie?
Kijk dan op www.operatiesteenbreek.nl/kennisbank

Mariet van Gelder

Foto genomen tijdens de pleinmarkt. Ook daar wordt het publiek gewezen op de activiteiten van de Tuinambassadeurs.

Foto: Lita Keuskamp

Naschrift van de redactie

De foto van de Torenvalk op de voorpagina is de winnende foto van de fotowedstrijd. Hij is genomen door Gerjan Petter.
Het jureringrapport is te lezen op blz.6.
In volgende nummers van Natuurklanken zullen de overige foto's opgenomen worden.

De foto van de Pluimvoetbij op pag. 4 komt van internet.
Foto's in artikel 'Waarnemingen in eigen tuin' zijn van de schrijfsters.
Foto's zonder vermelding van naam, zijn van Mariet van Gelder.

Rups Nachtpauwoog, gezien tijdens planteninventarisatie op Schaveren. Foto Wim Oosterloo

Om het plaatje compleet te maken ook een foto van de vlinder erbij geplaatst.
Foto: Jan Borst